

Uudenmaan ilmastoyhteistyöryhmän kokous 2/2021

Aika 11.10.2021 klo 9.00-10.45

Paikka Teams

Asialista

1. Kokouksen avaus
2. Edellisen kokouksen muistio
3. Uusimaa-ohjelman ilmastotavoitteet: Hiilineutraali Uusimaa 2030, Outi Ervasti UML
4. Hiilineutraali Uusimaa 2035-tiekartan toimenpideohjelman valmistelutilanne, Pia Tynys UML
5. Alueellisen sopeutumistyön valmistelu ylimaakunnallisessa yhteistyössä, Simo Haanpää UML
6. Canemure-hankkeen kuulumiset, Simo Haanpää UML
7. Organisaatioiden ilmastotyön ajankohtaiset, keskustelukierros
8. Seuraava kokous
9. Kokouksen päättäminen

Muistio

1. Kokouksen avaus

Avattiin kokous klo 9.01

2. Edellisen kokouksen muistio

Hyväksyttiin

3. Uusimaa-ohjelman ilmastotavoitteet: Hiilineutraali Uusimaa 2030, Outi Ervasti UML

- Ohjelma lausuntokierroksella 4.10.-3.11.
- Tavoite: valtuusto hyväksyy ohjelman vuoden 2021 puolella
- Ilmastonmuutos yhtenä neljästä megatrendistä, myös SDG huomioitu
- Visio: Reilusti edellä 2030; Uudellamaalla kokoaan suurempi vastuu Suomesta
- Yhtenä kärkitavoitteena maakunta hiilineutraali 2030; tavoite linjassa vertailukaupunkien kanssa

- Ympäristöviisas uusimaa: Hiilineutraalit yhdyskunnat, elinvoimainen luonto, Resurssiviisaita ratkaisuja
- www.uudenmaanliitto.fi/uusimaaohjelma2022

Keskustelu:

- Tuulivoimaa tarvitaan myös Uudellemaalle
 - Muistetaan että sähkön päästökerroin määräytyy kansallisesti + kompensatio kohdentunee jatkossa omistuksen, ei sijaintikunnan mukaan
- Liikenne iso ongelma; tiemaksuja hankala edistää. Miten muuten saadaan tieliikenteen päästöt tippumaan?
- Mistä saadaan hiilen sidontaan lisäkapasiteettia? Voimakas rakentaminen haasteena. Maatalouden hiilensidonta toinen puoli.
- Energiasektori kiinni PKS päästöistä, muut sektorit merkittävämpiä.
 - Kaukolämmön päästökertoimen kehitys mahdollistaa Helsingin hiilineutraaliustavoitteen kiristämisen 2030:een; Hanasaaren sulkua aikaistettu. Liikennesektori säilyy haasteena Helsingissäkin.
- Hyvää työtä Uusimaa-ohjelman suhteen! Ajan hermoilla. Toimii varmasti kannustimena muidenkin organisaatioiden suuntaan.

4. Hiilineutraali Uusimaa 2035-tiekartan toimenpideohjelman valmistelutilanne, Pia Tynys UML

- Toimenpideohjelma valmisteilla: Innovatiivisesti vihreä Uusimaa 2021-23
 - Hankeportfolio/tilannekuva
 - Tunnistettu liiton prosesseista nousevia toimenpiteitä, syksyllä osallistava prosessi ulkopuolisista toimista
 - Marraskuun aikana kootaan, loppuvuodesta MYR/MYRS-käsittely
- Lisäiset toimet uuden tavoitteen myötä?
- Vaikuttavuustarkastelu ja skenaariotyö vuodenvaihteessa

5. Alueellisen sopeutumistyön valmistelu ylimaakunnallisessa yhteistyössä, Simo Haanpää UML

- Selvitellään pienryhmässä maakunnan liittojen roolia alueellisessa sopeutumistyössä
- Aloite maakuntien ilmastoyhteistyöverkoston kautta, myös Canemure-hankkeessa sopeutumisen rooli vahvistunut
- Keskeistä liittojen ja ELYjen työn yhteensovittaminen; ELY tekee paljon käytännön työtä, mietitään työn järjestämistä, mutta kokonaisnäkemysten muodostaminen liiton toimesta käy hyvin UUDELYlle.
- Linkitetään liiton ennakointityön kokonaisuuteen ja viedään eteenpäin kansallisen ilmastomuutokseen sopeutumissuunnitelman päivityksen kanssa (2022)

6. Canemure-hankkeen kuulumiset, Simo Haanpää UML

- Ensimmäinen 3-vuotiskausi päättyy, raportointi
- Tarkennetaan UML sisäistä työnjakoa ja siirretään hanketyön painopistettä hyvien hillintäkäytäntöjen monistamiseen; ennakoidaan hankkeistamista ja kuntien budjetointia vuoden 2022 syksyllä

7. Organisaatioiden ilmastotyön ajankohtaiset, keskustelukierros

Fortum, Heikki Aaltonen

- Suomenojalla otettu käyttöön kolmas lämpöpumppu (20MW)
- Espoon Hepokorpeen sekä Kirkkonummelle suunnitellaan datakeskuksia, joiden hukkalämmöntalteenotosta vastaa Fortum. Ensimmäisen vaiheen käyttöönotto 2023
- Otaniemessä St1 geolämpö hieman viivästynyt, joulukuun alussa virtaustestit, käyttöönottoon 2022 puolella
- Sekä Otaniemen että Vermon lämpökeskuksilla otettu käyttöön ilma-vesi-lämpöpumppuyksiköitä, joilla voidaan tuottaa noin 1MW kaukolämpöä. Nämä ovat toimineet pohjana suurempien ilma-vesi-lämpöpumppuhankkeiden suunnittelussa. Nyt Otaniemen lämpökeskuksella on tarkoitus lisätä ilma-vesi-lämpökapasiteettia n. 10MW:lla ja Keraan myös suunnitteilla uusi kokonaisuus.
- Paikallisvoima tekemässä kaukolämpöyhtiöiden CO2-päästölaskuria, 2021 puolella käyttöön asiakkaille ja viranomaisille
- Voidaan palata esityksellä joihinkin näistä – seuraavaan kokoukseen?

Helen, Rauno Tolonen

- Kaupungin päästövähennystavoite yhtynyt Helenin kanssa
- Hanasaaren sulkeminen 2023 keväällä; Vuosaaren hakelämpölaitos saadaan nopeammin tuotantoon; viimeinen Hanasaarta korvaava hanke
- Katri Vala 5 ja 6 lämpöpumppu, Mustikkamaan lämpövarasto, Vuosaaren merivesilämpö, Myllypurossa keskisyvän geotermisen koelaitos
- Selvityksessä merivesilämpöpumppu, Kilpilahden hukkalämmön hyödyntäminen; kumpikin voisi korvata Salmisaaren tuotannon, kummankin toteutuminen mahdollistaisi myös Vuosaaren maakaasusta luopumisen. Kilpilahden ratkaisu viivästynyt, merivesilämpö ensi vuoden puolella YVA:n valmistumisen jälkeen
- Asukkaille oma tuulisähkö Helenin Pohjanmaan tuulivoimapuistoista
- Tuulivoimaa tulossa lisää, uutisoidaan kun valmistuu; Kansallisesti tuulivoimaa rakentuu vahvasti
- Meri/maatuulivoiman tulevaisuus? Merituulivoiman kannattavuus vielä heikko mutta paranee, isommat hankkeet eivät vielä edenneet; merituulivoiman kilpailukyky sama kuin maatuulivoimalla 10 v sitten

Vantaa, Hannu Laine

- 2030 hiilineutraaliustavoite toteutuu hankkeiden kautta;
 - Turpeen käytön lopettaminen Martinlaaksossa

- VTE 2 Långmossebergenissä 80 MW jätekattila vanhan viereen valmistuu 2022 aikana: eroon hiilestä Martinlaaksossa
- Kuusikonmäki lämpövarasto YVA, kaavaluonnos vuodenvaihte, louhinnan aloitus 2022 lopulla, valmis 2026
- Kestopuun polttokattila Martinlaaksoon hiilikattilan tilalle 2025, Långmossebergen vaarallisen jätteen polttolaitos 2024; näistä kahdesta kesällä lämpö kausivarastoon; tavoitteena päästä eroon maakaasun poltosta lämpökeskuksilla
- power to gas synteettisen kaasun valmistus jätevoimalan tontille 2026 jälkeen

Keskustelu:

- Esitystä toivotaan energiapuolelta kokouksiin
- Onko laskettu rakentamisen hiilijalanjälkeä, takaisinmaksuaika? Ei olla laskettu
- Power to gas; onko ratkaisu tuulienergian säilyttämiseen? tulevaisuus, kustannustehokkuus? Sähköstä on vähän ylijäämää, perustuu siihen, ei kovin hyvä tehokkuus; viiden vuoden päästä voi olla parempi tilanne. Tuulisähkön edullisuus voi auttaa.
- Hankkeiden YVAssa on pyydetty rakentamisen aikaisten päästöjen laskentaa, karkeasti
- Lämmölle alkuperämerkintä – laajennuksesta lämpöä myös Helsinkiin; teollisuuden rejektin päästökerroin? Sama kuin sekajätteelle. Onko erotettavissa uusiutuvan lämmön osuus? Saadaan Uusiutuvan alkuperämerkintä koska puolet uusiutuvaa, myös teollisuuden rejektissä. sähkölle saadaan, käsitys että myös lämmölle.
- Todellisuus+ näkymät, joustomekanismit jatkotarkasteluun; hankkeiden edetessä hyvä käydä läpi.

Anna-Maria Rauhala, alueellinen energianeuvonta

- Viime kevät taloyhtiömaailmaa, nyt perinteisempää neuvontaa
- Lämmityskauden alku tuo kysymyksiä; öljystä luopuminen suurin
- Taloyhtiöiden aurinkosähkö pienessä nousussa

Espoo, Sanna Rönkkönen

- Ilmastotyötä vahvistettu läpileikkaavaksi koko kaupunkikonserniin; KEKE osaamiskeskus-vastuualue rakennettu, hiilineutraalius vahvasti pöydällä
- Kehittämishjelma tukee strategian tavoitteita; maankäyttö ja rakentaminen nousemassa uutena mukaan
- Ilmastotiekartan kokoaminen alkamassa; strateginen tavoitepaperi kaupungin omaan toimintaan ja sitä kautta sidosryhmätyöhön
- Keran alueen kehittämissitoumus hyväksytty, ohjaa alueen kehitystä Espoon KEKE-tavoitteiden mukaisesti; uusi toimintatapa jota laajennetaan muillekin alueille
- Fortumin kautta energiakuva
- Resursointi? KEKE-tiimi kasvanut 30 henkeen, suuri osa ulkopuolisella rahoituksella

Helsinki, Susanna Kankaanpää

- Uusi ilmastoyksikkö kaupunkiympäristön toimialajohtajan alaisuudessa
- Hiilineutraali Hki ohjelman päivitys
- Ilmastoverkosto tukee toimialojen jalkautustyötä
- Ajoneuvo- ja kuljetuspalvelujen direktiivin ohjaus palvelujen hankintaan
- KULMA-hanke HSY
- Taloyhtiöklubille etsitään jatkoa
- HEKAN HELENA-hanke: myös yritysten energiakorjausten hankintaan, oma layer kaupungin 3D-kartalle: millaiset energiaremontit voisivat soveltua taloyhtiölle?
- Helsinki mukana Dramatically Reducing Embodied Carbon in Europe- hankkeessa, joka pyrkii edistämään kunnianhimoisia paikallisia, kansallisia ja alueellisia toimintatapoja ja niiden omaksumista hiilipäästöjen vähentämiseksi ja biopohjaisten materiaalien käytön lisäämiseksi rakennetussa ympäristössä; biohiiliselvitykset (HSY mukana lietepohjaisen biohiilen kokeilun kautta, myös viherjäte)
- Kiertotalouden klusteriohjelma alkanut (ELO vetää)
- Sopeutuminen: Sopeutumisen asiantuntijaryhmä aloittanut, HSY ja HELEN mukana; priorisoidaan Hgin sopeutumisen linjaukset ja valitaan konkretisoitavat kokonaisuudet, priorisoidaan vaikuttavuus ja toteutuksen nopeutuksen tarve; hillinnän rinnalla työssä; hulevedet ja puiden ja vehreyden määrä; tiivistymisen ja lähiluonnon arvojen yhteensovittaminen; selvitetään aina mahdollisuus säästää mahdollisimman paljon puustoa. Hulevesiryhmän uudelleenorganisointi
- Viherkertoimen käytön arviointi, alueellinen viherkerroin

Vantaa, Marja Vuorinen

- Resurssiviisauden tiekartan päivitys, kaupunkistrategian luominen vuodenvaihteessa
- Poliittinen keskustelu tulee olemaan kiinnostavaa; poliittinen vaikuttaminen vastuullisuusasioissa?
- Tiekartan toimenpiteiden päivittäminen ja toteutussuunnitelmat
- 2 uutta kaistaa: monimuotoinen luonto, päästöjen kompensointi, hiilinielutyö
- Circuit-kiertotaloushanke
- Biojätevirtojen alueellinen kartoitus&hyödyntäminen

Posintra, Porvoon seutu Leena Alihakkola

- Vuosi sitten aloitettu oman henkilöstön kehittämiseen vastuullisuuskoulutus; yritysten ilmastokeskustelun herättäminen
- Circular economy goes east & west -hanke, 2 v
- Kilpilahti: Nesteen hiilineutraalius 2035 tuo alueelle ratkaisuja; vetytalous, power2X; keskisuurien yritysten ilmastotyön tukeminen
- Ilmastotekojen Porvoo

UUDELY, Liisa Nyrölä

- Strategian jalkauttaminen jatkuu, ILTSU-hanke kärjessä; kunnat hyvin aktivoituneet ilmastovaikutusten arvioinnissa kaavoissa, apua tarjouskilpailuihin toivotaan
- Sisäinen työ: elyn asiantuntijoille tilaisuus ilmastovaikutusten huomioimisesta omassa organisaatiossa
- Työympäristöhankkeessa ympäristötavoitteet, Senaatti-kiinteistöjen tilaama elinkaariselvitys tulossa

HSL Ella Törmälä

- Ella sijaistaa Reettaa 2022 elokuuhun
- MAL-työn visio ja mittarit valmistelussa
- kestävä ja monimuotoinen Helsingin seutu
- Hiilineutraali Helsingin seutu, seutu edelläkävijänä; liikenteen päästöt keskiössä

HSY Maaria Parry

- 3.11. käynnistämistilaisuus KKEO:lle, julkistetaan ohjelmavahti
- Sopeutuminen: käynnistymässä uusi sopeutumisen verkosto jatkona strategian seurantaryhmälle, mahdollistetaan paremmin viestintä, interaktiivinen
- KULMA-hanke liittyy KKEOon; välillisten päästöjen laskenta -> kokonaishiilijalanjälki
- Rakentamisen kiertotalous circuit
- Circular green blocks
- RAINMAN: luontopohjaiset hulevesiratkaisut
- Strategiatyö aloitettu, toimintaympäristöanalyysijä

KUUMA-kunnat Tapio Reijonen:

- Kuntien hankkeita useita, esim.:
- Tuusulassa ilmastojohtaminen
- Järvenpää, Kerava, Vantaa: yritysten ja kuntien yhteistyötä parantava ilmastoyhteistyöhanke + ympäristövahti
- Lisäksi KUUMA osallistuu Uudenmaan kiertotalouslaaksohankkeeseen

Seuraava kokous

- Pidetään seuraava kokous energiateemalla alkuvuodesta

Päätettiin kokous klo 11.04

Jakelu / x= läsnä

x Anna-Maria Rauhala, Ramboll
Mira Jarkko, Helsingin kaupunki

x Susanna Kankaanpää, Helsingin kaupunki
Tina Kristiansson, Vantaan kaupunki
Kimmo Nekkula, Vantaan kaupunki
x Marja Vuorinen, Vantaan kaupunki
Jari Viinanen, Vantaan kaupunki
x Sanna Rönkkönen, Espoon kaupunki
Anniina Helminen, Keski-Uudenmaan ympäristökeskus
x Tapio Reijonen, Keski-Uudenmaan ympäristökeskus
Esa Viitamo, Novago
x Leena Alihakkola, Posintra
x Heikki Aaltonen, Fortum
Anna Häyrinen, Helen
x Rauno Tolonen, Helen
x Hannu Laine, Vantaan energia
Irma Karjalainen, HSY
x Maaria Parry, HSY
Juha Viholainen, HSY
Aarno Kononen, HSL
Reetta Koskela, HSL
x Ella Törmälä, HSL
x Elina Kuusisto, Uudenmaan ELY-keskus
x Arto Kärkkäinen, Uudenmaan ELY-keskus
x Liisa Nyrölä, Uudenmaan ELY-keskus
Maija Stenvall, Uudenmaan ELY-keskus
Maria Konsin-Palva, Uudenmaan ELY-keskus
x Pia Tynys, Uudenmaan liitto
x Simo Haanpää, Uudenmaan liitto
Ilona Mansikka, Uudenmaan liitto
x Kaarina Rautio, Uudenmaan liitto
x Outi Ervasti, Uudenmaan liitto